

Motion till riksdagen 2017/18:2818

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

En human och realistisk asylpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna asylrätten och individens rätt att få sin asylansökan prövad av myndighet och domstol och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en stärkt och mer harmoniserad asylpolitik på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnfamiljer inte ska splittras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens alltför korta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rättssäker och effektiv asylprövning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kortare handläggningstider för asylbesked och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klara bifallsärenden och tydliga avslagsärenden ska avgöras inom tre månader och ett snabbspår för syrier och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa prövningstillstånd för överklagande och en förenklad överklagandeprocess i asylärenden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en kort asylprocess för ensamkommande barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten för den som överklagar ett asylbeslut att få göra en medicinsk åldersbedömning liksom i särskilda fall för den som fått en lagakraftvunnen avslagsdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ensamkommande barn och unga och deras möjlighet att återförenas med sin familj efter erhållet svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet från skolans sida när det gäller mer av anpassade studier och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över systemet med gode män och kopplingen till ensamkommande unga och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asylsökande ungdomars psykiska ohälsa och vikten av samhällets stöd och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggheten för alla på asylboenden och vikten av skärpta upphandlingskrav för boenden och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bryta sysslösheten under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskundervisning och obligatorisk samhällsinformation ska ges redan under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste bli enklare att arbeta och praktisera under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om boenden för asylsökande, inklusive en effektivare statlig organisation och fler långsiktiga anläggningsboenden, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återvändande vid avslag av asylansökan och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska bilaterala biståndet, t.ex. till den afghanska staten, bör ses över för att kunna användas för att underlätta återvändande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i en tid med flyktingströmmar som saknar motstycke i historien. Krig och konflikter, som den i Syrien, måste få ett slut. Det internationella samfundet måste agera för att hjälpa människor i nöd. Alla EU-länder måste vara med och ta ansvar för att hjälpa asylsökande.

Liberalerna står för en human och realistisk asylnpolitik. Vi värnar asyrrätten och varje människas rätt att söka asyl. Vårt asylsystem bygger på individuell prövning och rätten att få sin sak prövad av myndighet och domstol. Alla får dock inte asyl och måste då lämna landet. Vårt fokus ska vara att hjälpa personer som har skyddsskäl.

Att ge alla människor som fått en fristad i Sverige möjligheter att skapa en ny framtid här är en av de största uppgifterna vårt land står inför. Misslyckas det kommer nya generationer att hamna i utanförskap.

En liberal migrationspolitik handlar också om väl fungerande arbetskraftsinvandring. Arbetskraftsinvandring tillför betydande värden till den svenska ekonomin och är viktigt för svensk kompetensförsörjning. Sverige ska vara ett attraktivt land som

människor med viktig kompetens vill flytta till. I Liberalernas särskilda motion om arbetskraftsinvandring finns mer utvecklade resonemang och förslag.

En gemensam och stärkt migrationspolitisk på EU-nivå

Sverige och Europa ska stå upp för en human och solidarisk asylpolitik. Det behövs mer av samarbete och harmonisering av EU:s asylregler. EU:s gemensamma asylpolitik måste stärkas, och alla länder måste ta ansvar och ta emot asylsökande. I dag är flyktingmottagandet inom EU alltför ojämnt fördelat. Behovet av en mer varaktig lösning för att dela ansvaret avseende flyktingmottagandet mellan EU:s länder är stort. Fler lagliga vägar in i EU är nödvändigt. Människor ska inte behöva riskera livet på väg till säkerhet och bli beroende av människosmugglare som tjänar pengar på deras utsatthet. Det behövs också ett gemensamt system för gränsskydd och kustbevakning. Sverige ska spela en aktiv roll i förhandlingar som nu pågår inom EU.

Barnfamiljer ska inte splittras

Krig och konflikter splittrar familjer. En human asylpolitik värnar möjligheten för familjer att återförenas. Dessvärre har regeringen istället försvårat för familjeåterförening. Sverige och Europa ska stå upp för en human och solidarisk asylpolitik. Det behövs mer av samarbete och harmonisering av EU:s asylregler, vilket gör att svensk migrationslagstiftning behöver ligga mer i linje med andra europeiska länder, men Liberalerna kan däremot inte acceptera alltför restriktiva och inhumana regler. Det framfördes också i samband med riksdagsbehandlingen av den tillfälliga lagen om uppehållstillstånd i juni 2016. Vi är fortsatt kritiska till regeringens restriktiva regler avseende familjeåterförening.

Vi är också kritiska till att regeringen tagit bort bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter, vilka var en viktig ventil för utsatta grupper som kvinnor, barn, äldre och hbt-personer.

Dessutom ifrågasätter vi fortsatt regeringens korta tillfälliga uppehållstillstånd på 13 månader för gruppen alternativt skyddsbehövande, som framförallt omfattar syrier. De korta uppehållstillstånden leder till en rad problem för både individ och samhälle.

Fler kvotflyktingar

Tack vare Liberalerna kommer Sverige framöver att ta emot 5 000 kvotflyktingar per år. Kvotflyktingar är en grupp som FN:s flyktingorgan UNHCR utpekat som särskilt skyddsbehövande. Att öka antalet kvotflyktingar innebär att fler får möjlighet till lagliga vägar till EU och därmed färre farliga resor över Medelhavet, vilket minskar flyktingsmugglares lukrativa affärer.

Korta väntan för individen

Att i ovisshet vänta på besked om man får stanna här eller inte är ansträngande för individen. Långa väntetider är också kostsamt för samhället. Asylprocessen ska vara rättssäker och effektiv. Det är av stor vikt att Migrationsverket har både kompetens och resurser som gör att varje enskild individ får en rättssäker prövning. Höga krav måste

ställas på de ombud som företräder den asylsökande, men dessvärre förekommer oroande uppgifter om att kvalitén varierar.

Handläggningstiderna har varit över ett år alltför länge, vilket till stor del beror på att så många sökt asyl i Sverige de senaste åren. Dessvärre har regeringen bidragit till den långa väntan genom bristfällig och komplicerad lagstiftning. Den tillfälliga asyllagstiftningen innebär att alternativt skyddsbehövande, i realiteten många syrier, endast får tillfälliga uppehållstillstånd i 13 månader. När dessa korta uppehållstillstånd löper ut och måste förlängas leder det till mer arbete för Migrationsverket. Den tillfälliga lagen ger de som får status som flyktingar rätt till familjeåterförening, vilket gruppen alternativt skyddsbehövande saknar. Det leder i sin tur till fler överklaganden avseende statusbedömningen. Vidare är regeringens lagstiftning om uppehållstillstånd för gymnasiestudier både rörig och komplicerad. Dessutom lägger den ett alltför stort ansvar på lärare och rektorer som i praktiken blir en del av asylbedömningen. Migrationsverket har konstaterat att regeringens lagändringar tillfört komplexitet till ärendehantering, vilket bidrar till lägre produktivitet. I klartext betyder det att regeringen inte bidrar till att korta handläggningstiderna utan i stället har gjort dem längre, vilket drabbar enskilda människor.

I stället för att införa dessa otydliga och komplicerade regler måste mer göras för att korta handläggningstiderna och minska människors destruktiva väntan. Utöver vår kritik ovan vad gäller nya komplicerade regler vill vi att klara bifallsärenden och tydliga avslagsärenden ska avgöras inom tre månader, och vi vill se ett snabbspår för syrier som i väldigt stor utsträckning får stanna i Sverige. Migrationsverket har arbetat för att prioritera dessa ärenden, vilket är positivt. Vi ser gärna att ärendehantering avseende Syrienflyktingarna prioriteras och förenklas än mer. Vidare vill vi pröva möjligheten att införa provningstillstånd för överklagande och en förenklad överklagandeprocess i asylärenden. Det borde vara rimligt att vissa mål hanteras skriftligen av enmansdomare i stället för en fullsuttet domstol. Provningstillstånd ska ges om domstolen bedömer att det finns skäl att betvivla riktigheten i det beslut som Migrationsverket fattat, t.ex. om domstolen gör bedömningen att den kommer att ändra Migrationsverkets beslut eller om det förekommit fel i handläggningen hos Migrationsverket. Detta innebär inte att rätten att begära ny provning inskränks. Effekten av denna förändring är att klara avslagsfall inte får provningstillstånd och därmed inte prövas i sak en andra gång. Verkställighet av ett avslagsbeslut ska först kunna ske efter att ett lagakraftvunnet beslut om att neka provningstillstånd föreligger.

Ensamkommande barn och unga

Många ensamkommande barn och unga har de senaste åren kommit till Sverige. De är ofta i en svår situation då de befinner sig i ett främmande land med en oviss framtid och långt från sina familjer. Det är särskilt viktigt att asylprocessen är så kort som möjligt för dessa barn och unga. Dessvärre gäller ofta det motsatta.

Barn ska behandlas som barn och de ska få det stöd och den hjälp de behöver. Vårt asylsystem ska vara rättssäkert och effektivt inklusive ett väl fungerande system för åldersbedömningar av unga. Migrationsverkets åldersbedömningar har inte fungerat tillfredsställande och det är positivt att Rättsmedicinalverket nu hanterar medicinska åldersbedömningar, vilket ökar den rättsliga kvalitén på Migrationsverkets sammantagna åldersbedömningar. Det är viktigt att arbetet med medicinska

åldersbedömningar följs noga och utvärderas. Det är också positivt att åldersbedömningar kan göras tidigare i asylprocessen.

Det kan dock finnas personer som felaktigt fått sin ålder uppskriven av Migrationsverket. Om de överklagar sitt asylbeslut ska de självklart kunna få göra en medicinsk åldersbedömning. Vidare måste det i särskilda fall, där Migrationsverket anser det vara rimligt med hänvisning till myndighetens tidigare bristande hantering, vara lämpligt att ge asylsökande som fått en lagakraftvunnen avslagsdom möjligheten att få genomgå Rättsmedicinalverkets medicinska åldersbedömning. Det skulle i så fall endast handla om personer som enligt Migrationsverkets bedömning i dag är mellan 18 och 21 år och där åldersbedömningen blir avgörande för om det krävs ett ordnat mottagande för att kunna verkställa utvisning av personen till dennas hemland.

Ensamkommande barn och unga kan i dag inte återförenas med sin familj om de väl fått svenskt medborgarskap, vilket vi anser bör ses över. Det är inte rimligt att man hamnar i ett sämre läge för att man blivit svensk medborgare.

Unga asylsökande ska uppmuntras att gå i skolan, vilket de har rätt att göra. Asyltiden i Sverige bör användas som förberedelse oavsett var i världen den unge kommer att ha sin framtid. Därför bör det till exempel finnas flexibilitet från skolans sida när det gäller mer av anpassade studier för att fokusera på ämnen som den unge har användning för även utanför Sverige.

Civilsamhället, inklusive studieförbunden, kan spela en viktig roll när det gäller att bidra till verksamheter som ger de unga färdigheter för livet.

Den som är över 18 år har inte längre rätt till god man, vilket kan innebära svårigheter för en ung asylsökande. Vi vill öppna upp för ett system där den som varit förordnad som god man för en person under en övergångstid ska kunna fungera som den unges kontaktperson även för den vars ålder efter åldersbedömning bedöms vara mellan 18 och 21 år. Det ska i så fall gälla tills beslutet vunnit laga kraft och om den unge så önskar.

Därutöver finns det anledning att se över systemet med gode män och kopplingen till ensamkommande unga. En god man har en juridisk funktion i frånvaro av en vårdnadshavare, men den unge har ofta ett behov av en kontaktperson som är mer av en länk in i samhället.

Ensamkommande barn och unga måste få stöd i att hantera sin situation. Här spelar skolan, socialtjänst, barn- och ungdomsmottagningar, sjukvården och organisationer en stor roll. Det är centralt att kommunernas kunskap och förutsättningar att hantera asylsökande ungdomars psykiska ohälsa stärks inom socialtjänsten och att samverka mellan kommunen och sjukvårdshuvudmännen i frågor som gäller psykisk ohälsa bland asylsökande ungdomar förbättras.

Många gånger knyts starka band mellan de unga och personer som befinner sig i deras närhet. Ett avslagsbesked drabbar därför fler än den enskilda individen. Olika personalgrupper och andra som arbetar med ensamkommande unga måste stärkas i sin professionella roll genom till exempel utbildning och handledning. Det handlar om att vara ett stöd för den unge här och nu oavsett var den unges framtid kommer att vara.

Frågan om unga personer, till exempel från Marocko, som lever på gatan i våra större städer behandlas i en särskild motion.

Trygghet för alla på asylboenden och en meningsfull väntan

Tryggheten på olika boenden för asylsökande måste förbättras avsevärt. Det gäller bland annat för flickor, kvinnor, hbt-personer och religiösa minoriteter. Människor som flytt krig och förföljelse ska inte förföljas och trakasseras på svenska asylboenden. Det är tydligt att upphandlingskraven för boenden måste skärpas. När det gäller hbt-personer och deras asylprocess hänvisas till Liberalernas motion som hanterar hbt-personers rättigheter.

Sysslösheten under asyltiden måste motverkas. Asylsökande ska ses som aktiva individer som ska involveras i asylmottagandet. För att bryta det destruktiva omhändertagandet och passiviteten ska huvudregeln på anläggningsboenden vara att de asylsökande själva sköter städning, matlagning och liknande.

Kunskaper i svenska och om det svenska samhället liksom demokratiska värderingar är centralt för att kunna bygga sin framtid i Sverige. Vi anser att svenskundervisning och obligatorisk samhällsinformation ska ges redan under asyltiden. Jämställdhet mellan kvinnor och män inklusive vikten av kvinnors och mäns lika möjligheter och skyldigheter i samhället generellt ska betonas. Hedersrelaterat våld och förtryck liksom hbt-personers rättigheter måste behandlas, och frågor om yttrandefrihet och tryckfrihet och andra centrala frågor för vårt demokratiska och sekulära samhälle måste belysas. Tillgången till digitala verktyg för språkinläring och samhällsinformation under asyltiden måste möjliggöras.

Det måste också bli enklare att arbeta och praktisera under asyltiden. Varje asylsökande vars identitet är styrkt bör per automatik få ett så kallat samordningsnummer för att det ska vara möjligt att praktisera och jobba.

Boenden

Ett högt asylmottagande kräver också snabba och kreativa boendelösningar, till exempel inventering av alla bostadsmöjligheter och modulboenden. Det behövs en effektivare statlig organisation och fler långsiktiga anläggningsboenden till rimligt pris. Migrationsverket bör ges förutsättningar att driva anläggningsboenden. Lägenheter ska prioriteras för dem som har erhållit uppehållstillstånd, särskilt barnfamiljer.

Återvändande

Vårt fokus ska vara på dem som har asylskäl. Antalet som återvänder till sitt hemland efter att ha fått avslag på sin asylansökan behöver öka. Migrationsverket ska göra sitt yttersta för att övertyga den enskilde om frivilligt återvändande.

Återvändandesamordnare på plats i ett antal länder, t.ex. Afghanistan, Marocko och Irak, kan spela en viktig roll för att underlätta återvändandet. Sverige ska tillsammans med EU ställa krav på återvändandeländer att ta emot dem som fått avslag på sina ansökningar. Till skillnad från regeringen anser Liberalerna att det svenska bilaterala biståndet, till exempel till den afghanska staten, bör ses över för att kunna användas för att underlätta återvändande till landet. Samarbetet med internationella aktörer som International Organization for Migration (IOM) behöver utvecklas för att underlätta för dem som nekats asyl att åka hem.

Fredrik Malm (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)